

jasnych miejscowości obrazów, nie tylko okolic, ale stanu, obyczaju, charakteru». Dla Moniuszki piosnki sielskie «najwięcej barwy krajowej» okazywały. Stały się polem realizacji jego programu artystycznego i zarazem społeczno-narodowego. Główne cechy piosnki sielskiej to: budowa zwrotkowa, taneczne rytmy wywodzące się z krakowiaka albo mazura, tempo umiarkowane lub żywe, metrum proste, tonacje przeważnie durowe. Większość pieśni zaczyna się 2-4 taktową przygrywką fortepianu. Akompaniament fortepianowy pełni w niektórych pieśniach funkcję ilustracyjną np. *Prząśniczka*, w której słyszymy terkotanie kołowrotka, w *Motyłu* trzepotanie skrzydełek motyla, w *Skowronku* śpiew ptaszka, a w pieśni *Wyjazd na wojnę* tętent koni.

4. Dumkę – «jest to poezja melancholiczna, jest to rozmyślanie, rozpamiętywanie». Stanowi molową, nietaneczną odmianę piosnki sielskiej. Wykazuje wpływy romansu (francuskiego) oraz pieśni ludowej, głównie ukraińskiej. W niektórych dumkach struktura melodii kozackich, metrum 2/4, tonacja molowa, melodia rozwinięta z jednego motywu.

5. Elegię – pieśń liryczna żałobna. W pieśniach Moniuszki są to utwory o toposie żalu, tęsknoty, melancholii, smutku. Często zmiany agogiczno-dynamiczne.

6. Dumę – tematyka skupia się wokół wspomnień o minionych latach lub tematu rozstania pary kochanków z powodu wojny. Za swoistą odmianę dumy można uznać pieśń historyczną. Posiada teksty epickie opowiadające o ważnych postaciach z historii Polski oraz ich bohaterskich czynach. Ma charakter marszowy.

7. Balladę – pieśń o charakterze epicko-lirycznym udratyzowana poprzez podział tekstu na role. W balladach często nawiązujących do podań ludowych pojawia się motyw nieszczęśliwej miłości, zdrady, zemsty, zbrodni i kary za zbrodnię. Cechą wspólną ballad Moniuszki jest forma przekomponowana: zmiany metrum, tempa, faktury i tonacji związane z przebiegiem zdarzeń oraz zmianą nastroju. Akompaniament fortepianu wzmacnia napięcie w sytuacjach dramatycznych lub wprowadza ukojenie w lirycznych momentach. Po takiej analizie widzimy absolutny wkład kompozytora w rozwój gatunków specyficznych dla polskiej pieśni romantycznej.

Zbiór pieśni Moniuszki to dzieło na wskroś wyjątkowe. Nie mamy wątpliwości, że udało mu się stworzyć «repertorium śpiewów krajowych». Utwory, których ludowość, romantyczność i polskość zespoliły się w niepodzielną całość. Środki wyrazu muzycznego stosowane przez autora («Śpiewników domowych») były proste, tradycyjne, przez niektórych krytyków muzycznych uważane nie na miarę talentu Moniuszki, ale była to artystyczna droga wybrana świadomie przez genialnego kompozytora dającego z siebie bardzo wiele pod «wpływem bezpośredniej siły swoich zdolności wrodzonych», by dotrzeć do szerokiego kręgu odbiorców. Stąd przystępność jego muzyki, sięganie do obiegowego języka muzycznego, stąd wybór gatunków i tematyki twórczości.

«Szło o to, ażeby dom polski miał swój skarbiec pieśni o swojskiej, szlachetnej melodii, ujętej w artystycznej ramy, by dom polski stał się wychowawcą smaku muzycznego» – i ten cel Moniuszko absolutnie osiągnął. On – kompozytor «nieistniejącego kraju» – poświęcił się całkowicie działalności edukacyjno-wychowawczej, zmierzającej do odbudowy życia muzycznego kraju, w bardzo trudnych dla tego kraju okolicznościach.

Nikt z następców Moniuszki mu nie dorównał, a my zawsze wracamy do jego pieśni jako pierwowzoru i ideału polskiej pieśni romantycznej. I jak pisał J. Reiss: «niechaj za to błogosławiona będzie po wieczne czasy jego pamięć. Należy mu się za to najwyższa cześć i wdzięczność narodu».

Referencje:

1. Niewiadomski, S. W świetle dwu ostatnich monografii / S. Niewiadomski. – Muzyka. – 2010. – № 3.
2. Hulewicz, W. Stanisław Moniuszko – król Pieśni Polskiej / W. Hulewicz. – Lwów: nakł. Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych, 1933. – s. 8.
3. Rudziński, W. Stanisław Moniuszko / W. Rudziński / red. S. Łobaczewska. – Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1954. – s. 44.
4. Jachimecki, Z. Moniuszko / Z. Jachimecki. – Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1961. – s. 38.
5. Moniuszko, S. Listy zebrane / S. Moniuszko / ed. W. Rudziński, M. Stokowska. – Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1969.
6. Tomaszewski, M. Od wyznania do wołania / M. Tomaszewski. – Kraków: Akademia Muzyczna, 1997. – s. 16
7. Krzyżanowski, J. Słownik folkloru polskiego / J. Krzyżanowski. – Warszawa: Wiedza Powszechna, 1965. – s. 45
8. Topolska, A. Mit Stanisława Moniuszki jako wieszczka narodowego / A. Topolska. – Kraków: Universitas, 2006. – s. 141.
9. Nowak, A. Romantyczna ludowość pieśni solowych Stanisława Moniuszki do słów Jana Czeczota / A. Nowak // Muzyka i Liryka. – Kraków: Akademia Muzyczna, 2000. – t. 9. – S. 165–172.
10. Janion, M. Romantyzm. Studia o ideach i stylu / M. Janion. – Warszawa: PIW, 1969. – s. 15–16.
11. Chrenkoff, M. Pieśni Moniuszki – repertuar gatunków / M. Chrenkoff // Muzyka i Liryka. – Kraków: Akademia Muzyczna, 2000. – t. 9.
12. Brodziński, K. O idylli pod względem moralnym / K. Brodziński // Posiedzenie publiczne Królewsko-Warszawskiego Uniwersytetu z dn. 16.VIII.1823. – Wrocław, 1964. – S.15. – 254 s.
13. Brodziński, O elegii. Pisma estetyczno-krytyczne, s. 191
14. Niewiadomski, S. Władysław Żeleński / S. Niewiadomski // Gazeta Muzyczna. – № 1–2. Reiss, J. Stanisław Moniuszko i jego posłannictwo / J. Reiss // Przegląd Muzyczny. – № 4.

Алла Непочелович, Тамара Васиук

**ART-ПРОЕКТ
КРАСОТА» В СИСТЕМЕ
РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ
ТРАДИЦИЙ**

В статье освещаются процессы использования студентами Белорусского государственного университета культуры и искусств теоретических и практических знаний в области взаимодействия отечественной этнокультуры и современного декоративно-прикладного искусства Беларуси. Авторы анализируют результаты демонстрации и популяризации творческих достижений художников-педагогов, выпускников и студентов кафедры народного декоративно-прикладного искусства университета.

Alla Nepochelovich, Tamara Vasiuk

**ART-PROJEKT
BEAUTY» IN THE SYSTEM OF
DEVELOPMENT OF NATIONAL
TRADITIONS**

The article highlights the processes of use by students of the Belarusian State University of Culture and Arts of theoretical and practical knowledge in the field of interaction of the national ethnoculture and modern decorative and applied arts of Belarus. The authors analyze the results of the demonstration and popularization of the creative achievements of teachers, graduates and students of the Department of Decorative and Applied Arts of the University.

Профессиональная школа современного декоративно-прикладного искусства Беларуси сформирована, в большей мере, на основе национальной культуры. Доскональное изучение характерных особенностей древних предметов традиционного гончарства,

ткачества, вышивки, резьбы по дереву, ковки и литья металла, стеклоделия и соломоплетения открывает перед художниками нашего времени безграничные перспективы на поиск новых оригинальных идей и пластических решений.

На кафедре народного декоративно-прикладного искусства Белорусского государственного университета культуры и искусств успешно решаются проблемы возрождения и развития в современном мире уникального культурного наследия белорусского народа. Обучаемая творческая молодежь получает фундаментальные теоретические и практические знания в области изучения и освоения старинных технологий художественной обработки природных материалов, а также в направлении реконструкции и реставрации предметов древности. Благодаря этому студенты и выпускники кафедры народного ДПИ обладают особым мировоззрением и уникальной возможностью творчески переосмысливать достижения национальной традиционной культуры и в процессе создания по-своему оригинальных арт-объектов высокого эстетического качества, осуществить новые открытия в области современного этноискусства.

Авторы данной статьи являются основателями и организаторами выставочного арт-проекта «Извечная красота» под девизом «Красота спасёт мир». Содержание спецпроекта предусматривает демонстрацию уникального единения традиционных видов белорусского народного искусства и результатов их художественного перевоплощения профессиональными мастерами в новые современные формы. Его реализация, несомненно, окажет содействие прогрессивному развитию белорусской культуры, повышению общекультурного уровня в современном обществе, продвижению и популяризации лучших достижений национальной школы декоративно-прикладного искусства в Республике Беларусь и за её пределами.

Презентация арт-проекта в сопровождении культурно-просветительских мероприятий состоится в художественной галерее «Университет культуры» (Дворец Республики) с дальнейшей перспективой демонстрации на выставочных площадках Беларуси, Латвии, Литвы, Польши, Китая и других зарубежных стран.

Первостепенной целью осуществления выставочного арт-проекта «Извечная красота» является: – репрезентация уникальных артефактов, созданных на основе художественной обработки природных материалов с применением старинных белорусских технологий ручного ткачества, вышивки, росписи по ткани, гончарства, соломо-и-лозоплетения, выгинанки, резьбы по дереву с дальнейшей их трансформацией в новые современные формы и интеграцией в социально-культурную сферу нашего времени – демонстрация результатов уникальной художественно-педагогической деятельности сотрудников кафедры народного ДПИ на примере выставочной экспозиции, выстроенной из произведений специфической направленности широко известных в стране и дальнем зарубежье художников-педагогов, выпускников и студентов одного из самых авторитетных подразделений университета.

Состав произведений спецпроекта сформирован с учётом трёх национальных брендов: 1. Художественная обработка растительного материала (лён, хлопок), а также сырья животного происхождения (шерсть, шёлк) представлена произведениями текстильного искусства. Данные артефакты созданы в результате экспериментально-творческих разработок по восстановлению и развитию разновидностей традиционных техник и приёмов: выборного, переборного, ажурного и двухосновного двухслойного ткачества; древней вышивки, классической шпалеры, войлоковаления, росписи по ткани. Все плоскостные и объёмно-пространственные текстильные композиции в авторском исполнении; 2. Искусство художественной керамики отобразено в виде традиционных экологически-чистых технологий обработки глины: обвары, раку, задымления, лошения, вошения, терракоты, покрытия глазурями. В арт-проекте задействованы объёмно-пластические и плоскостные композиции в авторском воплощении художников-керамистов в технике ручной лепки, а также изготовленные на гончарном круге; 3. Художественная обработка растительных материалов, таких как солома, лоза и дерево представлена в произведениях художников, работающих с использованием данного сырья. Творческие работы третьего раздела созданы на базе аутентичных технологий, сохранившихся с давних времен, и представляющих собой неповторимую художественную и историческую ценность. Они отражены в виде плоскостных и объёмно-пластических форм в авторском исполнении. К вышеуказанной сырьевой группе относятся произведения с использованием бумаги и стекла, созданные на базе старинных технологически-чистых технологий изготовления предметов выгинанки и росписи по-за стеклом. Наряду с произведениями широко известных художников-педагогов, взыскательный зритель сможет оценить творческие работы выпускников и студентов кафедры народного ДПИ: лауреата Специальной Премии Президента Республики Беларусь Раисы Раманени, обладателя Золотой медали Молодежных Дельфийских игр государств-участников СНГ Анастасии Люцько, дважды лауреата Специального Фонда Президента Республики Беларусь по поддержке талантливой молодежи Олега Ткачёва, обладателей Гран-при III Международного конкурса Высокой моды Ларисы Шилак, Ольги Матусевич (учредитель конкурса Комитет Государственной Думы по делам национальностей Российской Федерации); стипендиатов и лауреатов Специального Фонда Президента Республики Беларусь по поддержке талантливой молодежи; многих лауреатов международных, республиканских выставок-конкурсов и фестивалей; членов творческих союзов Республики Беларусь.

Арт-проект «Извечная красота» раскрывает уникальный творческий потенциал сообщества широко известных мастеров, а также молодых талантливых авторов-выпускников и студентов кафедры народного декоративно-прикладного искусства БГУКИ, которые устремлённо сохраняют своеобразные национальные черты белорусской этнокультуры в своих произведениях современного звучания.

Список литературы:

1. Сахута, Я. М. Народное мастацтва Беларусі / Я. М. Сахута. – Мінск : Беларус. Энцыкл. ім. П. Броўкі, 1997. – 287 с.: ил.
2. Современное белорусское декоративно-прикладное искусство. XXI век : альбом / Белорусская энциклопедия [авт. ст. Н. П. Шарангович; сост. Е. С. Аксёнова ; под ред. А. М. Коршака]. – Минск : Беларус. Энцыкл. ім. П. Бровки, 2013. – 395 с.: ил.

Людміла Клімовіч

**ПРОБЛЕМЫ СЦЭНІЧНАГА МАСТАЦТВА Ў
ТЭАТРАЛЬНОЙ КРЫТЫЦЫ ЧАСОПІСА «МАЛАДНЯК»
(1923 – 1932)**

Ljudmila Klimovich

**PROBLEMS OF PERFORMING ARTS IN THEATER
CRITICISM MAGAZINE «MALADNYAK» (1923 - 1932)**

У артыкуле аналізуюцца матэрыялы аб тэатральным мастацтве, надрукаваныя ў часопісе «Маладняк». Выяўляюцца функцыі крытыкі, ступень яе ўплыву на развіццё нацыянальнага сцэнічнага мастацтва.

The article analyzes materials on theater art published in the magazine «Maladnyak». The functions of criticism, the degree of its influence on the development of national performing arts are revealed.

У 1920 – 1930-я гады ў Беларусі развіваліся ўсе віды мастацтва ў тым ліку і тэатральнае. Адкрываліся тэатры і студыі, да працы прыцягваліся прафесійныя рэжысёры і драматургі, фарміраваліся адметныя творчыя прынцыпы і напрамкі. Гэта вымагала